

miraculum ipsius conversionis quantitatis panis in totum compositum, admittendum esset aliud in eo consistens, quod agens naturale poneret omnes dispositiones ad aliquam formam, & tamen eam non introduceret.

6. Demum licet olim celebris fuerit opinio quorundam Theologorum, existimantium quod quando ex speciebus Eucharisticis generatur aliquid, nulla producitur à Deo materia prima, ex cuius potentia educatur forma substantialis geniti, & in qua recipitur, non verò in ipsa quantitate. Ratio est, quia de ratione omnis compositi materialis & physici est constare ex materia & forma, nec potest dici alterum compositum physicum: sed vermis ex speciebus Sacramentalibus genitus, est verè compositum physicum & materiale: Ergo constat ex materia & forma, subindeque quando generatur ex hujusmodi speciebus, necessariò produci debet à Deo materia prima, ex cuius si-
nū forma substantialis vermis educatur.

8. Si autem queras, per quam actionem illa producatur: Respondebo probabilius esse, illam fieri à Deo, per conversionem quantitatis in ipsam, quam ab illo creari. Tum quia magis connaturale videatur, ut illud subjectum in quod agens naturale introdixit accidentia, disponentia ad formam substantialiem, cum non possit recipere ipsam formam substantialiem, convertatur à Deo in materiam in qua debet recipi talis forma. Tum etiam, quia ex vi prioris miraculi, magis connaturaliter sequitur, ut sicut substantialia panis fuit in corpus Christi conversa, ita quod remanet de substantialia panis, scilicet quantitas, convertatur in materiam, ex qua educenda est forma substantialis. Unde huic sententiae faverit D. Thomas h̄c art. 5. in corp. & ad 3. & art. 6. ad 2. ubi docet quod cum ex speciebus consecratis, aliquod compositum substantialie generatur, materia producitur in instanti generationis, per conversionem quantitatis in ipsam.

9. Nec valer si dicas, ad veram generationem requiri quod subjectum formam ex eo educendam præcedat, cum generatio sit essentialiter mutatio, seu transitus de privatione ad formam. Ad hoc enim respondebitur cum Cajetano, non esse necesse ad veram generationem, quod materia tempore præcesserit novae formæ introductionem, dummodo in quantitate sui vices gerente eam antecesserit, cum enim de æquivalentibus idem sit judicium, satis est ut quantitas vices & officia materiæ supplens, toto tempore instans generationis antecedente, sub nova formæ privatione præcesserit.

CAPUT VIII.

Forma Sacramenti Eucharistiae.

1. Certeum est; formam necessariam & essentialiam consecrationis panis, in his quatuor verbis, *Hoc est corpus meum*, adequate constitere, subindeque esti alia antecedentia, vel subsequenta non proferantur, panem in corpus Christi transmutari. Illa enim sola verba sunt de essentia consecrationis panis, quae significant presentiam corporis Christi sub speciebus: Sed hanc significant sola verba prædicta, nam verba illa, *Qui pridie*, nullo modo talem presentiam significant, ut constat, nec ista pariter accipere & manducare, quia significant tantum usum & distributionem, quæ non est de necessitate Sacramenti, & quæ supponit presentiam corporis Christi sub speciebus, non verò formæ substantialis compositi quod de novo producitur, ad corruptionem illarum specierum. Unde cum addit: *Quidquid posset generari ex materia panis, si adesset, totum potest generari ex prædicta quantitate dimensione*, non sumit generationem pro educatione & receptione formæ geniti/illa enim non ex quantitate, sed ex materia à Deo producta educitur, ut statim dicimus) sed pro alteratione præcedenti, quæ ad talen educationem & formæ receptionem disponit, hæc enim alteratio in quantitate vices materiæ gerente recipitur.

2. Ex

QUARTUS

Pro resolutione ergo difficultatis propositæ dicendum est quod quando ex speciebus Sacramentalibus aliquid generatur, producitur à Deo materia prima, ex cuius potentia educitur forma substantialis geniti, & in qua recipitur, non verò in ipsa quantitate. Ratio est, quia de ratione omnis compositi materialis & physici est constare ex materia & forma, nec potest dici alterum compositum physicum: sed vermis ex speciebus Sacramentalibus genitus, est verè compositum physicum & materiale: Ergo constat ex materia & forma, subindeque quando generatur ex hujusmodi speciebus, necessariò produci debet à Deo materia prima, ex cuius si-
nū forma substantialis vermis educatur.

DE EUCHARISTIÆ SACRAMENT. 127

2. Ex hoc refellitur primò sententia quorundam Græcorum, existimantium ad transmutationem panis in corpus Christi, præter verba prædicta, *Hoc est corpus meum*, necessariò adjicienda esse preces quasdam à SS. Patribus traditas, quæ per invocationem Spiritus Sancti, vim habent transmutandū panem & vinum in corpus & sanguinem Christi. Manet inquam confutata hæc sententia, seu potius error: Tum quia cum verba in Sacramentis efficiant quod significant, si prædicta verba significant presentiam corporis Christi sub speciebus panis, illam efficiunt, subindeque ad transmutandum panem in corpus Christi, alia preces necessariae non sunt. Tum etiam, quia ex perpetua Ecclesiæ traditione, immediatè post prolatæ verba consecrationis, Sacerdos panem & vinum consecratum, propinquit populo adorandum, non solum in Ecclesia Latina, sed etiam in Graeca, ut referunt. Cardinalis Beſſarion in libro de verbis consecrationis, & Petrus Arcudius in concordia Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ lib. 4. de Euchar. cap. 13. Ergo sola verba consecrationis sufficiunt ad consecrandum corpus & sanguinem Christi, nec præter illa, ulla alia prekeiten & benedictiones ad id requiruntur.

3. Gravior controversia est de forma calicis, an nimis hæc omnia verba in ea contenta: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi & aeterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, sint de ejus essentia? Plures enim ex nostris Thomistis existimant, hæc solum verba: *Hic est calix sanguinis mei*, ad essentiam & consecrationem calicis pertinere, subindeque ea tantum vinum in sanguinem Christi transmutare; alia verò esse duntaxat de ejus integratitatem, sicut satisfactio est pars integralis, non tamen essentialis sacramenti pœnitentiae, & sicut in ejus forma, hæc verba, à peccatis tuis, censentur substantialia, non verò essentialia.

4. Existimo tamen, D. Thomam manifestè pro opposita stare sententia; unde licet ea videatur difficilior, ob argumentum ex variis liturgiis desumptum, in quibus aliqua ex prædictis verbis omissuntur, nihilominus veterum Theologorum, & Thomistarum (quibus subscripti plures ex recentioribus, præsertim eruditus Pater Nicolai in Scholiis ad art. 3. hujus quæst. 78.) vestigiis inhaerens, eam breviter propugnare conabor. Plura in ejus favore protuli in Clypeo Theologiae Thomisticae S. Doctoris testimonia, hæc solum duo referam, quæ clariora & expressiora videntur. Primum sumitur ex commentariis in cap. 11. Epistole primæ ad Corinth. l. c. 6. ubi hæc scribit: *Circa ista verba quibus Ecclesiastis in consecratione sanguinis, quidam opinantur, quod non omnia sint de necessitate forma, sed solum quod dicitur, Hic est calix sanguinis mei, non autem residuum quod sequitur, novi & aeterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*.

Sed hoc non videtur convenienter dici: nam tunc illud quod sequitur est quadam determinatio prædictati, unde & ad ejusdem locutionis sententiam seu significacionem pertinet. Et quia, ut sapè dicitur est, forma Sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivam formæ.

7. Ex quibus verbis duplex in favorem nostræ sententiae argumentum definiunt potest. Primum est: Quod est de necessitate formæ alicuius Sacramenti, est etiam de essentia illius, cum Sacramentum effici & perfici possit, seclusus illis quæ non sunt de ejus essentia, sed duntaxat de ejus integratitate, vel quæ ad illud merè accidentaliter se habent: At ex D. Thoma jam relato, non solum verba ista: *Hic est calix sanguinis mei*, sed etiam ista quæ sequuntur, *novi & aeterni testamenti* &c. sunt de necessitate forma consecrationis calicis: Ergo & de illius essentia.

8. Secundum sic potest proponi: Cum Sacra-
menta sint signa practica, & efficiant id quod significant, ac significant id quod efficiunt, quidquid pertinet ad vim effectivam Sacramentorum, spectat etiam ad illorum essentiam, seu ad significacionem essentialiæ illorum: Atqui ex D. Thoma, non solum verba ista, *Hic est calix sanguinis mei*, sed etiam sequentia, pertinent ad vim effectivam formæ consecrationis calicis: Ergo & ad ejus essentiam.

9. Potest hæc duplex ratio confirmari & illustra-

ri

ri exemplo desumpto ex forma Sacramenti pœnitentia: quia enim, juxta communiorum Theologorum sententiam, illa essentialiter & adæquatè consistit in his solum verbis, *Absolvo te, ista à peccatis tuis*, nec censetur esse de necessitate illius, nec continere vim productivam gratiæ remissiæ peccatorum, sed pertinere duntaxat ad ejus integratorem, seu majorem illius explicationem; unde si omittentur a Sacerdote, pœnitens esset verè absolutus, & gratiam remissiæ peccatorum recipere. Pariter ergo, si verba ista formæ consecrationis calicis *novi & aeterni testamenti* &c. non essent de essentia, sed duntaxat de integritate illius, & ad majorem duntaxat explicationem apponenter, non possent dici esse de necessitate illius, nec continere vim effectivam sanguinis Christi: cum ergo S. Thomas oppositum doceat verbis supra relatis, manifestum est S. Doctorum pro nostra stare sententia. Unde mera elusio ac illusio est quod ait Author Theologiae mentis & cordis, quod cum D. Thomas docet omnia verba prædicta esse de necessitate forme, & continere vim productivam sanguinis Christi, hoc non intelligitur per modum constitutivæ, sed per modum majoris explicationis illius. Ea enim quæ in Sacramentis pertinent solùm ad majorem formæ explicationem, nec dicuntur esse de necessitate illorum, nec continere vim effectivam gratiæ, vel corporis Christi, ut constat in exemplo adducto forma Sacramenti Pœnitentia. Unde D. Thomas afflans rationem cur prædicta verba contineant vim productivam sanguinis Christi, sic ait: *Quia forma Sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivam formæ*. Quibus verbis aperte docet, vim productivam in formis Sacramentorum, provenire ex significatione essentiali illorum, eo quod ut supra dicebamus, Sacraenta sint signa practica gratiæ, & efficiant id quod significant, ac significant id quod efficiunt.

10. Alterum S. Doctoris testimonium habetur in 4. sent. dist. 8. qu. 2. art. 2. quæstiunc. 1. vbi relata opinione eorum qui dicunt, hæc solum verba, *Hic est calix sanguinis mei*, esse de forma consecrationis calicis, ut forma utriusque consecrationis sit consimilis, subdit paulo post: *Alij probabilius dicunt, quod totum quod sequitur est de forma*. Quod vero loquatur de forma essentiali, patet ex solutione ad 3. quod sic procedebat: *Proprietates naturaliter consequuntur substantiam rei*: Sed illud quod consequitur substantiam, non potest esse factum transubstantiationis: Ergo cum illa verba quæ sequuntur designent alias proprietates sanguinis, in quem sit transubstantatio, videtur quod non sint de forma. Nam huic argumento si responderet: *Ad tertium dicendum, quod quamvis illa quæ sequuntur, designent alias proprietates sanguinis, in quantum hujusmodi, sunt tamen essentiales sanguini, in quantum est per passionem effusus*; & ideo illa quæ sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc Sacramento consecratur. & ideo oportet quod sint de substantia formæ. Ubi clare accipit substantiam pro essentia. Unde sic licet arguere: Quia sunt essentialia sanguini, prout in hoc Sacramento consecratur, sunt etiam essentialia formæ per quam sit talis consecratio: Sed ex D. Thoma verba quæ sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc Sacramento consecratur: Ergo & formæ per quam sit talis consecratio.

11. Nec valet quod ait prædictus Recentior, nempè verba illa dici a S. Thoma essentialia sanguini, prout in hoc Sacramento consecratur, quia explicant essentiam sanguinis, ut revera separati,

quam verba essentialia implicitè tantum significant. Quero enim ab illo, an explicatio illa & significatio sanguinis ut à corpore separati, sit essentialis sanguini prout in hoc Sacramento consecratur, vel non? Si sit essentialis, sequitur quod verba illa, *qui pro vobis & pro multis effundetur*, sint de essentia formæ. Si vero non sit essentialis, falsum est quod ait ille Author, verba illa dici a S. Thoma essentialia, quia explicant separationem sanguinis à corpore.

Ratio fundamentalis nostræ sententie non est alia præter eam quam D. Thomas variis locis insinuat: Eucharistia enim non solum est instituta ad significandum corpus & sanguinem Christi, per modum cibi & portus, sed insuper ad explicandam efficaciam passionalis Christi, nobis communicatam cum perpetuata, per modum testamenti novi, & est unum ex præcipuis fidei nostræ mysteriis, tribuitque jus ad vitam aeternam, & peccata remittit: Ergo conveniens fuit ut forma essentialis illius includeret omnia verba illa quæ tales proprietates & effectus Eucharistiae significant. Insuper Eucharistia non solum constat ex ratione Sacramenti, sed etiam habet rationem sacrificij: Sed natura sacrificij nequit exprimi, sicut nec ipsa effici, sine sanguinis effusione: Ergo verba illa, *qui pro vobis & pro multis effundetur*, necessaria sunt ad exprimendum adæquatè & perfectè naturam Eucharistiae.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, exemplo formæ baptismi: Nam quia baptisma non solum est Sacramentum institutum ad regenerandos fidèles, sed etiam fidei protestatio, de essentia formæ illius, non solum sunt verba quæ gratiam regenerativam significant, sed etiam illa quæ Personam Trinitatem, quæ præcipuum est fidei nostræ mysterium, exprimit. Similiter ergo, cum Eucharistia non solum habeat rationem sacramenti, sed etiam sacrificij, non solum ea verba erunt de essentia formæ calicis, quæ præsentiam sanguinis Christi sub speciebus vini significant, quæ pertinent ad rationem sacramenti, sed etiam ea quæ exprimit sanguinis effusionem, quæ significatur & declaratur natura sacrificij.

12. Nec refert si dicas cum prædicto Recentiori, rationem sacrificij sufficienter exprimi in Eucharistia, per mysticam & sacramentalem corporis & sanguine separationem, quæ sit in hoc Sacramento, per hoc quod species panis separari à speciebus vini consecrantur. Nam in reliquo sacramenti non sufficit ut effectus sacramentalis solidis rebus exprimatur, sed insuper requiritur ut exprimatur verbis, quæ expressius significant quam res; ut constat in baptismo, effectus enim illius non solum designatur per ablutionem externam, quæ est illius materia, sed etiam per verba formæ, quæ expressius significant, & ablutionem externam, de se indifferenter, ut ad varios effectus ordinetur, determinant ad designandam ablutionem internam per gratiam sanctificantem & regenerantem: Ergo nec sat erit ad sacrificium novæ legis exprimendum, sola expressio rerum, sed requiritur præterea significatio verborum.

13. Dicces, Hæc verba, *Hic est sanguis meus*, non solum ponunt sanguinem Christi mysticè separatum à corpore, sed etiam significant illum, ut mysticè à corpore separatum: Ergo sufficienter exprimit naturam sacrificij.

Sed contra: Esto verba exprimentia conversionem vini in sanguinem Christi significant illum ut mysticè separatum à corpore, adhuc per hoc non exprimitur

exprimitur sufficienter natura sacrificij, quia etiam actio mysticè separans sanguinem à corpore in altari, est de se indifferens, ut sit separativa per modum cibi & portus tantum, vel etiam per modum sacrificij: Ergo ut sit mysticè separativa hoc secundo modo, debet exprimi per ly effundetur, cum in forma calicis nullum aliud sit verbum, quod mysticam illam sanguinis à corpore separationem, ad rationem sacrificij determinare possit quam istud, hoc enim verbum effundetur, perfectè exprimit actionem quæ victimæ immolatur.

14. Objicunt in primis Adversarij: D. Thomas hinc art. 1. ad 4. sic habet:

Si Sacerdos sola verba prædicta proferret, cum intentione conficiendi hoc Sacramentum, perficeretur hoc Sacramentum. Ubi per verba prædicta, ea intelligit quæ in titulo articuli potuerat: titulus autem ille sic habet: Virum hoc sit forma hujus Sacramenti, hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei?

Ergo censet D. Thomas, his solis verbis, *hic est calix sanguinis mei*,

perfici calicis consecrationem.

Respondeo distinguendo Majorem: Illa solum verba sunt de essentia formæ calicis, quæ significant conversionem vini in sanguinem, absoluè, nego Majorem. In sanguinem, ut effusum pro nobis in remissionem peccatorum, & cum aliis circumstantiis & proprietatibus supra explicatis, concedo Majorē. Solutio patet ex supra dictis, cum enim Eucharistia non solum habeat rationem sacramenti, sed etiam sacrificij, de cuius ratione est immolatio victimæ, & sanguinis effusio, ad essentiam formæ calicis non sufficiunt verba quæ significant conversionem vini in sanguinem, sed etiam requiruntur alia quæ ejus effusionem designant. Unde quando S. Thomas ait, per hæc verba, *hic est calix sanguinis mei*, conversionem vini significari, materialiter tantum & grammaticè subintelligi debet, quia hoc verba præ se ferunt, quamvis omnia quæ sequuntur supponat ad formalem significationem ex instituto Christi pertinere. Unde loco supra citato in 1. ad Corinth, sic ait: *Quia forma Sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivan*. Ubi aperte docet, omnia verba quæ in consecratione calicis proferuntur, ad significationem, subindeque ad vim effectivam formæ pertinere. Sicut ergo in forma baptismi, licet hæc sola verba, *Ego te baptizo*, materialiter & grammaticè effectum hujus Sacramenti significant, ea tamen quæ sequuntur, ad formalem significationem ex instituto Christi pertinent, ita ut de essentia formæ baptismi sit quod addatur, *In nomine Patris, & Filii & Spiritus Sancti*: Quia nimur baptismus, non solum haber rationem Sacramenti, gratiam regenerativam conferentis, sed etiam est fidei protestatio. Ita pariter, quia Eucharistia est unum ex præcipuis fidei nostræ mysteriis, habetque non solum rationem Sacramenti, sed etiam testamenti, & sacrificij, tribuitque jus ad vitam aeternam, & peccata remittit: non solum verba ista, *Hic est calix sanguinis mei*, sed etiam quæ sequuntur, ad formalem significationem formæ calicis, subindeque ad vim effectivam sanguinis, ex instituto Christi pertinent.

16. Nec obstat quod S. Thomas dicat, verba quæ sequuntur pertinere ad integritatem locutionis; hoc enim non excludit, quin pertineant ad formæ essentiam; ex verbis enim quæ ad integritatem locutionis pertinent, potest essentialiter componi locutio, ut constat ex verbis prioribus, *Hic est calix sanguinis mei*, quæ ad essentiam formæ calicis pertinere Adversarij fatentur, & tamen unicam locutionem integrant & componunt una cum subsequentibus, quia ut ait S. Thomas hinc art. 4. ad 3. Ex ipsis verbis exterius prolatis sit quedam compositione. In hoc ergo hallucinantur quidam Recentiores, quod non advertunt D. Thomam nunquam dixisse, verba subsequentia pertinere ad integritatem formæ, sed duntaxat ad integritatem ejusdem locutionis,